RESİM-İŞ ÖĞRETMENLERİNİN YETİŞTİRİLMESİ

TRAİNSNG OF THE DRAVVING-HANDCRAFİNG TEACHERS

Sadettin SARİ*

ÖZET

Bu makalede, Resim iş Öğretmeni yetiştirme konusu, öğretmen yetiştirme sistemi içerisinde ve genel açıdan belirlenmeye çalışılmıştır. Türkiye 'de Resim İş Öğretmenlerinin yetiştirilmelerinde büyük sorunlar yaşanmaktadır. Bu sorunların başlıcaları ele alınarak çözümü için öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Resim, İş, Öğretmen

ABSTRACT

in ihe article, the subject oftraining the teacher candidates of dramng-handicrafing was tried to specify generally in the system of training ieachers. Turkey faces greaf problems in training drawing-handicrafing teachers. The article also deals with some of îhese problems and affers sıggesiions in order to solve these problems.

Key Words: Drawing, Handicrafing, Teacher

GİRİŞ

Hedef insanı mükemmele ıdaştırmaksa, bunun yolu hiç kuşku yok ki eğitimdir. Bu eğitim ise düşünmeyi ve yaratıcılığı esas alan bir eğitim olmalıdır. Bertrand Russel'in "eğitim var eder? eğitim yok eder" sözü[1] doğnı eğitimin önemsenmesi gereğini açık olarak işaret eder.

"Eğitimi bir sosyal sistem olarak gören bilim adamları, bu sistemin üç temel öğesinin öğretmen, öğrenci ve eğitim programı olduğunu kabul etmektedirler. Eğitimin etkili olabilmesi ve amaçlarının en üst düzeyde gerçekleştirilebilmesi ise bu üç öğe arasındaki uyuma bağlıdır. Özellikle öğretmen, eğitim sistemini etkileyen en önemli öğe olarak görülmektedir"[2] Eğitim sistemi içinde, öğretmenin bu önemli rolünü görebilen toplumlarda öğretmenlik mesleğine önem verilmiş, öğretmenler her bakımdan en seçkin kişiler olarak görülmüşlerdir. Ülkemizde de öğretmenin önemi fark edilmeye başlanmış ve öğretmen yetiştirmedeki nitelik artırıcı çalışmalara hız verilmiştir.

Eğitim sistemindeki yeri ve rolü inkâr edilemeyen öğretmenin önemine değinen Kavcar[3] ve Karagözoğlıı[4]; eğitim sisteminin temelini müfredat,, öğrenci ve öğretmenin teşkil ettiklerini ve bu nedenle kalitenin bu öğelerde aranması gerektiğini vurgulamaktadırlar.

TANIM VE **NİTELİKLER**

1973 yılında yürürlüğe giren "Milli Eğitim Temel Kanumf'nun 43, maddesinde öğretmenlik mesleği; "...devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleği" olarak tanımlanmaktadır[5].

Kanunda öğretmenlik mesleğine hazırlık, "genel kültür, özel alan eğitimi, ve pedagojik formasyon ile sağlanır" denilmekte ve bunun için tüm öğretmenlerin yüksek öğrenim görmeleri şartı getirilmektedir. Kanun, öğretmenler için sağlanacak yüksek öğretimin "lisans öncesi, lisans ve lisans üstü seviyelerde, yatay ve dikey

---

* (Yrd. Doç.) Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fak, Resim İş Eğitimi Bölümü öğretim Üyesi

[1] Nevide GÖKAYDIN, , Sedir Yayınlan, Ankara, 1990, s. 6

[2] Galip KARAGÖZOĞLU, "Yükseköğretime Geçişte Öğretmenlik Mesleğine Yönelme", ? Bildiri özetleri, Ankara, 1987, s.33

[3] Cahit KAVCAR, "Yüksek Öğretmen. Okulunun Öğretmen Yetiştirmedeki Yeri", i **8-11** Haziran 1987, s.39~43

[4] Galip **KARAGÖZOĞLU,** "Yükseköğretime Geçişte Öğretmenlik Mesleğine Yönelme" ", i 8-11 Haziran 1987, s.271-287

[5] Milli Eğitini Temel Kanunu (1739 S.K.), **Resmi** Gazete, S. 14574, 1973

geçişlere de imkân verecek biçimde" düzenlenmesini de öngörmektedir.

Öğretmenlik mesleğine ilişkin yukarıda açıklanan tanım, nitelik ve önlemler, Resim İş öğretmeni yetiştirme açısından da geçerlidir.

Kısıtlı bir ad olan "Resim İş" dersinin adıyla *ilgili* olarak, etrafındaki oluşmuş bazı yanlış fikirleri ortadan kaldırmak ve çağdaş içeriği kuvvetlendirmek için değiştirilmelidir diye düşünmekle birlikte bu gün için bunun mümkün olamayacağını da görmekteyiz. Bu nedenle adının tanımladığı alanı düşüncemizde tamamlamakta ve önemli olanın içerik olduğunu belirtmekte yarar görüyoruz.

Görsel sanatlar açısından tasarım gücü ve becerisi gelişmiş, yaratıcılığı üst düzeyde ve diğerlerinden farklılığı olan Resim İş öğretmeni öğrencilerinin takdirini, hayranlığını kazandığı ölçüde sanat adına başarılıdır, etkindir, yol göstericidir. Özellikle sanat eğitimi kurumlarının olmadığı yerleşim bölgelerinde örnek alınacak, sorulara cevap verecek görsel sanatlar adına elçilik yapacak kişidir Resim İş öğretmeni.

Burada Resim İş öğretmeninin eğitimciliğinin yanı sıra sanatçı kimliği de çok önemlidir. Resim İş dersi bir sanat dersidir. Resim. İş öğretmeni sanatçı kimliğiyle de öğrencilerini etkilemeyi başarmak zorundadır, çünkü bir anlamda, sınıfta varoluşunun sebebi budur.

Öğretmenin, mesleği gereği sanatçıdan farklı yönleri vardır. Sanatçı, yaratıcı bîr insandır ve sanatım yaratıcılığı île ortaya koyar, öğretmen de yaratıcı bir insandır. Fakat o yaratıcılığını hem sanatı hem de öğretmenliği ile ortaya koyar.

Çağımızdaki teknolojik gelişmeleri gözönüne aldığımızda Resim İş öğretmeninin, teknolojinin imkânlarını üst düzeyde kullanan, yaratıcı bilgilerden yararlanarak kendine özgü niteliği olan bir sanat eğitimcisi olduğu gerçeği ortaya çıkar. Bu sanat eğiticisi modeli, geleneksel ve yeni teknolojinin getirdiği imkânlarla buluş ve tasarım gücünün geliştirilmesi yönünden okulda öğrendiklerini sınıflarında yüksek bir yüzde ile öğreten, yaşayan ve yaşatan bir Resim İş öğretmeni modeli olmalıdır. Böyle bir Resim İş öğretmeni sınıfta, sanatçı-eğitimci olması açısından başarılı ve etkili yönüyle çağla beraber yaşayan bir öğretmen olacaktır.

ÖĞRETMEN YETİŞTİRME

Türkiye'de ortaöğretim kuramlarının ilk Resini öğretmenleri 1883'te Sanayi-i Nefise Mektebi (Güzel Sanatlar Akademisi)'nin' açılması 'ile bu kuramdan yetişmiştir[6].Resim İş Öğretmeni yetiştirmede büyük katkıları olan kişiler, İsmail Hakkı Baltacıoğlu, İsmail Hakkı Tonguç ve Mustafa Necati'dir. Sanat eğitiminde etkili olan yabancı eğitimciler ise, Dewey, Stiehler ve Frey'dir[7].

1908 II. Meşmtiyetiyle başlayan sanat eğitimi alanındaki gelişmeler, 1932 yılında Gazi Terbiye Enstitüsü Resini İş bölümünün kurulmasıyla hız kazanır.

1928 yılında Millî Eğitim Bakanlığının sınavla Sanat ve İş eğitimi için Almanya'ya gönderdiği beş ilkokul öğretmeni yıırda dönmüşler ve bu bölümün ilk kadrosunu oluşturmuşlardır. Amaçları, yaratıcı, yapıcı ve çağdaş estetik görüşleri kavramış öğretmenler yetiştirmek olan bu genç sanat eğitimcileri; Malik Akse!, Hayrallah örs, İsmail Hakkı Uludağ, Şinasi Barutçu ve Mehmet Ali Atademir'dir[8].

1935 yılında ilk mezunlarını veren Gazi Eğitim Enstitüsü Resim İş Bölümü başarılarını duyurmaya başlayacaktır. Bu kurumdan yetişen Resim İş öğretmenleri ülke genelinde yapıcı, yaratıcı ve üretici kuşaklar yetiştirme görevinde, ayrıca ülkede sanat sevgisi, sanat kültürü ve sanat bilincinin oluşmasında etkili olmuşlardır.

Bu gün ortaöğretim kurumlarına Resim İş öğretmeni yetiştiren asıl kaynak Eğitim Fakültelerinin *ilgili* bölümleri olmakla birlikte öğretmenlik formasyon derslerini aldıkları takdirde Güzel Sanatlar Fakültelerinin Resim bölümlerini bitirenlerin de öğretmen olarak atandıkları görülmektedir.

SORUNLAR

Ortaöğretimde Resim İş Eğitimi, nitelik bakımından istenilen düzeyde değildir. Büyük şehirlerde gözlenen bu niteliksizliğin kırsal kesimdeki ortaöğretim kuramlarının çoğunda da gözlenmesi mümkündür.

---

[6] Serap ETİKE, "1950 Öncesi Türkiye'de Resim Öğretmeni Yetiştirme", _____ , (25-27 Kasım 1991), **DEÜ.** Buca Eğitim İ Fak. Yayım, İzmir, 1993, s.275

[7] Serap ETİKE, a.g.m., s.276

[8] Hidayet TELLİ, "Türkiye'de Resim İş Öğretimine Genel Bir Bakış", ResjıtîJÎ§J3ğ^^ _____ (10-11 Mayıs 1990), TED. Yayınları, Ankara, s. 13

Bunun bazı. nedenleri vardır. Ortaöğretimdeki Resini İş derslerinin süre olarak azlığı ve bu kuramlarda, görev yapan Resim îş öğretmeni sayısının diğer alanlardaki öğretmen sayısına oranla çok düşük düzeyde kaldığı görülmektedir. Ortaöğretimde görev yapmakta olan bazı Resim îş öğretmenlerinin meslekî beceri ve formasyon bakımından gereken düzeyde olmayışı ise geçmişe dönük ayrı bir eleştiri konusudur. Orta dereceli okullarımızın pek çoğunda Resim îş atölyesi bulunmamaktadır. Araç gereç bakımından yeterli atölyelerin bulunmayışı Resim İş Eğitiminin kalitesini olumsuz yönde etkilemektedir.

Prof. Dr. Hıfzı DOĞAN, Okullarda görev yapacak öğretmenlerin uzmanlık alanlarında çağdaş teknolojiyi uygulayabilmeleri, insan ilişkilerinde ve öğretmenlik becerilerinde belirli düzeyde yeterlilik geliştirmiş olmaları gerektiğini belirtmektedir. Ayrıca, öğretmen yetiştiren fakültelerde görev yapan öğretim üyelerinin de yetiştirdikleri mezunlarının çalışacakları kurumları yakından tanımaları ve bu kurumlarda belirli yıl deneyimine sahip olmaları gerektiğini ısrarla vurgulamaktadır[9].

Resim îş öğretmenlerinin, ekonomik durumlarından kaynaklanan sorunları vardır. Ülkemizde öğretmenlere ödenen, ücretin, günün şartlarına göre son derece yetersiz olması, Resim İş öğretmenlerini, mesleklerini gerektiği biçimde sürdürebilmelerine imkân veremez duruma getirmiştir.

Bir devletin öğretmenlere verdiği ücretin ölçüsü, eğitime verdiği önem ölçüsünde olmaktadır. Bütün iş kollarında, çalışanlar işverenin kendilerine ödediği ücrete uygun bir güçle çalışırlarken, öğretmenler konunun öneminin bilinciyle asla ücret düşünmeksizin ve bir sürü sorunları olmasına rağmen güçlerinin üstünde bir tempoyla çalışmaktadırlar.

Ancak, yine de Resim îş öğretmenleri kendi hayatî soranlarını çözme çabası içindedirler. Hayatlarını sürdürebilmek için nasıl ki diğer öğretmenler ek birtakım, gelir bulma çabasıyla, pazarlarda limon satıyor, tezgâhtarlık yapıyor, özel kurslar veriyorlarsa, Resim İş öğretmenleri de bu gibi işleri yapmaktadırlar. Gücünün bir kısmını okulun dışındaki çalışma hayatına ayırmak zorunda kalan Resim İş öğretmenlerinin ne denîi başarılı olabileceği açıktır.

Resim İş öğretmeni yetiştiren kurumların gerek birbirleriyle gerekse mezun ettikleri gençlerle iletişim kopuklukları vardır.

Resim İş öğretmenlerinin Türkiye genelinde okullara dağılımı iyi düzenlenmemiştir. Resim İş öğretmeni olmayan ya da yetersiz olan okullarda, dersler başka branş öğretmenleri tarafından doldurulmakta ve dinlenme dersi gibi değerlendirilmektedir.

Resini İş öğretmenlerinin, hizmet içi eğitim yapılmamasından kaynaklanan sorunları vardır. Günümüzde her şey baş döndürücü bir hızla değişmektedir ve bu değişiklikler sanat eğitimi alanında da yaşanmaktadır. Sanat eğitimi alanında yaşanan bu değişiklikleri Resim İş öğretmenlerine aktarabilmek ise ancak mezuniyet sonrası düzenlenecek hizmet içi eğitimiyle mümkündür.

Resim îş Eğitimi bölümlerinin Resim İş öğretmenleriyle iletişimlerini sağlayabilmek için bu hizmet içi eğitim programlarının Resim İş Eğitimi bölümlerinde yapılması gereklidir. Böylelikle düzenli olarak Resim îş öğretmenleriyle birlikte olacak bu bölümler, ülkemizin somut sanat eğitimi gerçeklerini bilen, günü gününe izleyen, bir yandan yenilikleri öğretip, diğer yandan öğretmesi gerekenleri öğrenen kurumlar haline gelebileceklerdir.

Türkiye'de Güzel Sanatlar Fakültelerinden mezun olanlar da Resim İş öğretmenliği yapmaktadırlar. Bu fakültelerde sanatçı kimlikleri geliştirilerek yetiştirilen gençlere eğitimci formasyonu kısa sürede kazandırılamaz. Öğretmenlik kimliği, öğretmen adaylarına dört yıllık eğitim sürecinde sindirilerek verilir.

Resim İş öğretmeninin yetiştirilmesinde en önemli soran, üniversitelere bağlı bazı Resim İş bölümlerinin kültür ve sanat merkezlerinden uzak olmasıdır[10]. Çağdaş sanat eğitimcisinin yetiştirilmesinde öğretim elemanlarının olduğu kadar sanat ve kültür ortamlarının da. payı inkâr edilemez. Bu sebeple Resim İş Bölümlerinin, şehir merkezlerinde açılmaları uygun olacaktır.

---

[9] Hıfzı DOĞAN,
Eğitim Toplantısı XVI, Türk Eğitim Derneği Yayınları, Ankara, 1994, s. i 11

[10] Olcay KIRIŞOĞLU., "Resim İş Öğretiminde Karşılaşılan Başlıca Sorunlar", _____J ^_____ Soraate (10-11 Mayıs 1990), TED. Yayınları, Ankara, s. 104

SONUÇ

Bu düşüncelerle diyoruz ki; amaçlara ulaşmada, öğretmenin yaratıcılığı ve uygulamalardaki başarısı önemli bir rol oynar. Akademik, kişisel ve sosyal açılardan çok yönlü bir temeli olan öğretmen ancak başarılı olabilir. Başarılı olmak isteyen her eğitimcinin, "kendi kültürünü, kendi toplumunu anlayacak, başkaları ile mukayese edebilecek, millî eğitim görevlerini teşhis edebilecek, ekonomik olanakları veya güçlükleri değerlendirebilecek, işbirliği veya işbölümü yapmak zorunda olduğu diğer meslek adamları ile beraber çalışacak ve onları anlayabilecek kadar"[11] kendisini yetiştirmesi gerekmektedir.

Sanat eğitimcisi olan Resim İş öğretmeni çağın gereksinmelerini ve gelişmelerini son derece yakından takip etmelidir. Yenilikleri, yeni yöntem ve teknikleri Önce öğretmen öğrenmelidir ki öğrencisi bundan yararlanabilsin.

Sanat eğitimcisi, eğitici düşüncelerle sanatçı çabaları kendinde toplayan kişiliği yanında, sanat, eğitimini anlayacak kadar yaratıcı, sanat problemlerini bilecek kadar sanatçı, çocuklarla ilgilenecek kadar sabırlı ve hoşgörülü olmalıdır.

ÖNERİLER

Resim İş Öğretmeni yetiştirmeye gereken önem verilmelidir.

Öğrencilerini seçerek almakta olan Resim îş öğretmenliği programlarına aday seçiminde kullanılan ölçütlerin genişletilmesi ve bu ölçütlere; zihinsel özelliklerin, mesleğe, alana, ve öğrenmeye karşı tutumun ve ilginin, araştırmaya karşı eğilimin, mesleğe yönelik plânların ve yaşantılarının[12] katılması gereklidir. Bu programlara alınacak öğrencilerin seçimi tesadüflere bırakılmamalıdır.

Millî Eğitim Bakanlığı ile Üniversiteler, işbirliği yapmalı ve alanın uzmanlarından oluşturulacak uzmanlar marifetiyle, yetiştirilmesi gereken branş öğretmenlerinin profilini çizerek, öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarının ilgili programlarına uygun aralıklarla sipariş vermelidir.

Resim İş öğretmeni yetiştiren kurumların gerek birbirleriyle gerekse mezun ettikleri gençlerle sürekli olacak bir iletişim sağlamaları gereklidir..

Resim İş öğretmenlerinin hizmet içi eğitimlerinin Resini İş Eğitimi bölümlerinin öncülüğünde yapılması ve bunun sürekliliğinin sağlanması gerekmektedir.

Öğretmeli yetiştiren Resim îş Eğitimi bölümleri, meslekleri için gerekli imkân ve araçlarla donatılmalıdır.

Öğretim elemanları ve Öğrencilerince yapılacak araştırına ve incelemeler kolaylaştırılmalı ve desteklenmelidir.

Resim İş öğretmeni, yetiştiren kurumların Öğretim elemanlarına, sürekli gelişme imkânları sağlanmalıdır. Ayrıca bu öğretim elemanlarını dış ülkelere gönderip dünyadaki sanat eğitimi alanındaki gelişmelerden haberdar etmek gerekir.

Resim İş Eğitimi bölümlerinin ödenekleri arttırılmalı ve öğrencilerin eğitiminde kullanılacak araç ve gereçler kunınılarca sağlanmalıdır.

Resim İş Eğitimi bölümlerinin binaları sanat eğitiminin niteliğine uygun, estetik duyarlığın yaşanabileceği bir şekilde plânlanıp yapılmalı ve atölyelerde bir öğretim elemanı en fazla onbeş öğrenci ile ders yapmalıdır.

Resim İş Eğitimi bölümlerinde zengin bir sanat kitaplığı ve sanat arşivi oluşturulmalı, ayrıca, slayt, film, video bant, kamera, video, projeksiyon, bilgisayar ve multimedya araçları vb. bulunmalıdır.

Öğretmenlik mesleği, yeterli . maddî ve manevî imkânlarla donatılmalıdır. Bu sayede öğretmen adaylarının bu mesleği başka, bir programa giremedikleri için değil, özellikle istedikleri için seçmeleri sağlanmalıdır.

Öğretmen yetiştiren bölümler, nitelikli, başarılı ortaöğretim mezunlarının isteyerek seçebileceği kurumlar haline getirilmelidir.

---

[11] Bozkurt GÜVENÇ., "Eğitini Sorunlarımız ve Eğitimci", Mttim^veJiMm, Cilt: 16, Sayı: 84, Ankara 1992, s. 8

[12] Yukarıda adı geçen ölçütlerin öğretmen yetiştirme programlarına, aday seçiminde kullanılması gerektiği yapılan bir çalışma ile saptanmıştır. Dr. Ahmet OK "öğretmen Yetiştirme Programlarına Aday Seçimi", Eğitim Cilt: 16, Sayı:83, Ankara 1992, s.59

KAYNAKLAR

DOĞAN, Hıfzı., Eğitim Toplantısı XVI, Türk Eğitim Derneği Yayınları, Ankara, 1994

ETİKE, Serap., "1950 Öncesi Türkiye'de Öğretmeni Yetiştirme", _____ (25-27 Kasını 1991), DEÜ. Buca Eğitim Fak. Yayını, İzmir, 1993

GÖK AYDIN, Nevide., , Sedir Yayınları, Ankara, 1990

GÜVENÇ, Bozkurt, "Eğitim Sorunlarımız ve Eğitimci", *EâMiBLJ!l^JM!M!l>* Cilt: 16, Sayı: 84, Ankara 1992

K ARAGÖZOĞLU, Galip., "Yükseköğretime Geçişte Öğretmenlik Mesleğine Yönelme", Öğrettaeı^^ _____ Özetleri, Ankara, 1987 Bildiri

KAVCAR, Cahit., "Yüksek Öğretmen Okulunun öğretmen Yetiştirmedeki Yeri", 8-11 Haziran 1987

KIRJŞOĞLU, Olcay., "Resini İş Öğretiminde Karşılaşılan Başlıca Sorunlar", k _____^_____ (î 0-11 Mayıs 1990), TED. Yayınlan, Ankara

Milli Eğitim Temel Kanunu (1739 S.K.), Gazete, S. 14574, 1973

ÖK? Ahmet., "öğretmen Yetiştirme Programlarına Aday Seçimi", Eğitim^ve Cilt: 16, Sayı:83, Ankara 1992

TELLİ, Hidayet., "Türkiye'de "Resim İş Öğretimine Genel Bir Bakış", _____| (10-11 Mayıs 1990), TED. Yayınları, Ankara